

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
з Австрії:
за цілий рік . . . 20 кор.
за пів року . . . 10 кор.
за чверть року . . . 5 кор.
за місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

за цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з висилкою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з висилкою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поводиноке число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудні.
Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» при ул. Оссолинских ч. II. (партер) (фронт від ул. Тихої). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в насакі Гавсманна.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламні неопечатані в вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланих» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні доносеня по 30 сот. від стрічки.

Політичні відносини на Галицькій Русі.

(Конець).

Очевидно, що ця система „виборчої геометрії“ для удержання польського стану посідання стоїть в різкій суперечности з демократичною ідеєю рівности виборчого права. Бо коли кождий горожанин має мати рівне виборче право, то і право всіх горожан рускої і польської народности, разом взятих, повинно бути рівне або що чисельні відносини польського представництва до руского повинні відповідати чисельним відносинам польського народу до руского. Сю суперечність добре бачить сама польська демократія, отже для її виправданя винайшла аргумент про висшість польського народу що до культурної і податкової сили, котра то висшість вимагає також більших політичних прав польського народу.

Однак сей аргумент стає знов в суперечности з основними розуміннями демократії, після котрих в політичних кругах кожда одиниця без огляду на посіданє власности і взагалі на своє становище в суспільности має однакову вартість.

Що висшість „культурної і податкової сили“ не управляє до більших політичних прав, стане ясно, коли тільки сягнемо до жерел, з котрих ця сила походить. Отже маючи на оці відносини на Галиц. Русі, цілі столітє руский люд збогачував своєю панцизною роботою шляхту, а та частина доходів обертала на польські культурні цілі. Та сама шляхта в конституційній добі наслідком свого економічно-суспільного становища, на яким удержувала її праця

русского люду, доставши всі ті політичні права, від яких залежала доля краю, могла дальше обертати на підношенє польської культури працю руского народу, одержувану з одного боку в виді доходів з посілостей, а з другого в виді податків. Так отже польська культура на Русі зростала фізичною працею руского люду на річ шляхти, коштом усіх сіл, використовуваних містами. Те саме можна сказати про польську податкову силу. Бо коли польський власник більшої посілости, польський купець і промисловець, польський урядник на Галицькій Русі платить який небудь податок, то спромогу плачення дають йому ті доходи, які він набирає, а які складають ся з безпосередних або посередних (свідчень) людських верств, в своїй великанській більшости руских.

Демократизація політичного устрою, відбираючи висшим суспільним верствам політичні привілеї і зрівнюючи їх в політичних правах з людськими верствами, є частковою направою в політичних кругах кривд, заподіваних людові цілі віки тими верствами. А що природною річю є, що ці кривди повинні бути винагороджені населеню, якому ці кривди заподівано, отже на Галицькій Русі демократизація політичного устрою повинна вийти в користь руского люду яко винагорода кривд, яких він зазнавав від висших суспільних верств. Але супроти того, що ті висші суспільні верстви були національно польські, знесенє їх політичних привілеїв в користь місцевого руского люду обмежило би польський стан посідання до розмірів, відповідних чисельній силі польського живла. Отже щоби не допустити до сего, вимагає польська демократія, щоби ті політичні привілеї, які

доси мала польська шляхта, перейшли на польський люд цілого краю, та щоби руский люд оставав і на дальше в тій самій народно-політичній зависимости від Поляків, лише не від польської шляхти, але від цілого польського народу.

Так отже засадниче становище польської демократії супроти цілого руского народу є таке: демократизація у внутрі польського народу, але удержанє над руским народом польської переваги, котрої виразом були до тепер шляхотські привілеї з тою тільки різницею, що виконувати сю перевагу, тягнути з неї користи замісць шляхти має цілий польський нарід. Зміняє ся отже наслідком демократизації уклад політичних сил в польскім народі, тратить своє дотеперішнє становище та верства польського народу, котра виконувала право польського панованя над руским народом, але не підлягають зміні відносини польського народу до руского.

Польська демократизація, відкидаючи і осуджуючи ті політичні і суспільні засади, на яких шляхта опирала своє панованє над людом, рівночасно санкціонує відносини, витворені панованєм, виконуваним після тих засад польскою шляхтою над руским людом, отже витягає користи з тих відносин для польського народу.

Так представляє ся польське політичне становище на Галицькій Русі. Є оно, як бачимо, подиктоване не зглядом на добро краю яко одиниці територіяльно-народної і руского люду, поселеного в тм краю, лише виключно зглядом удержаня панованя польської меншости в краю.

І характеристичною є річю, що ці, котрі найголоенійше говорять про догму неподільности Галичини, в інтересі удер-

Сільвіо Пелліко.

Із днів мого тюремного життя.

(Le mie prigioni).

З італійської мови переклав

Володимир Держирука.

(Конець).

XCVIII.

Штундбергер передав мене вахмайстрови жандармерії і з ним сів я на віз. Падав дощ, а воздух був сьвіжий.

— Загорніть ся добре в плащ — сказав Штундбергер — накрийте голову ліпше та уважайте, щоби не приїхали недужим домів; ви маєте наклін до перестудженя! Як жаль мені, що не можу вам служити аж до Турину. — Сі слова скавав він сердечно й зворушеним голосом.

— Від тепер не будете мати більше біля себе Німця — додав він — може не почувете більше нашої мови, яку Італійці уважають дуже грубою. А імовірно не будете собі робити із сего багато. Між Німцями вам прийшло ся тільки лиха перетерпіти, що не легко мати мете потребу пригадати собі на нас. А мимо того я, котрого імя ви скоро забудете, мій пане, буду за вас молити ся.

— А я за вас — одвітив я і в послідне стиснув його руку.

Добрий чоловік закликав ще до мене: Добрий день, щасливої подорожі! Будьте здорові. —

Се були останні німецькі слова, які я чув; вони звенять так приємно, неначе їх виголошено в моїй рідній мові.

Люблю свою вітчизну пристрасно, та я не навиджу жадного народу. Образованє, багатство, могутність, слава є ріжні у всіляких народів, та у всіх є серце, що йдуть за високими покличами людства: любити, співчувати, помагати.

Вахмайстер, що товаришав мені, розказував, що він був одним з тих, що увязнили мого безталанного товариша, Конфальоніріа. Сказав мені, як він пробував утікати, як йому се не пощастило ся, як його вирвали з обнять жінки, як вона і Конфальонірі були прибиті, та всеж таки перенесли горе з гідностию.

Мене обняла горячка, коли я почув сю історію і здавало ся мені, як колиб мое серце хто стиснув залізною рукою.

Оповідач, мужчина веселої вдачі, що звиряв ся з щиростию, не замів, що я (хоч не мав нічого проти него) не міг придусити омерзіня, коли дивив ся на сі руки, що вязали мого товариша.

В Буффальорі він їв сніданє; мое серце було повне болю, я не міг їсти.

Коли я перед многими літами мешкав із синами графа Порро в Арлюно, на селі, тоді йшов я нераз проходом до Буффальори.

Розрадував ся я дуже, коли побачив покінчений гарний міст, на котрий я бачив колись нагромадженний матеріал, що лежав всюди по берегах; тоді я був сего пересвідченя, що ся робота ніколи не прийде до кінця.

Голосно сьміяв ся я, коли я перейшов по-

над ріку і станув знов на піємонтській землі. Ах! хоч я люблю всі народи, то преїнь Господь знає, як велика моя любов до Італії; і як дуже мрію про Італію, то Бог знає, що між всіми назвами італійских провінцій, звенить найприємнійше для мене імя Піємонту, країни моїх батьків.

XCIX.

Проти Буффальори лежить Сан-Мартіно. Тут говорив льомбардский вахмайстер з піємонтским карабінєром, опісля попращав мене й відійшов назад крізь міст.

— Ідемо до Новари! — крикнув я до звизника.

— Будьте ласкаві заждати хвилину — сказав один з карабінєрів.

Я побачив, що я ще не був свободний і се зажурило мене, бо я бояв ся, що мій приїзд до рідного дому трохи припізнить ся.

По добрій чверть години появив ся пан, що просив мене о дозвіл їхати зі мною до Новари. Він не міг найти жадної пшої нагоди, ще й до того нема тут ніякого воза крім його; він був би щасливий, колиб йому дозволено користати з сего і т. д.

Сей перебраный карабінєр був дуже сердечний й товаришав мені аж до Новари. Коли ми виїхали в місто, здавало ся, що він хотів їхати до якоїсь гостинниці, однак він велів звернути до касарні карабінєрів і тут заряджено, щоби для мене зготовлено в комнаті вахмайстра ліжко і, щоби я там ожидав дальших приказів.

Я гадав, що буду міг завтра їхати далі,

жання сего панованя виступили в „Rzeczpospolitej“ (часопись) з проєктом утвореня в краєвім соймі «Червонорусского стороництва», котре мало би дбати про скріплене і розширенє польского верховладного становища на Галицькій Русі.

Ціла отже польска суспільність на Галицькій Русі має тут характер чужого живла, кольонізаційного, що не тільки не почував ся до ніяких обовязків супроти руского народу, але крім того змагає до здержаня єго народного розвитку в інтересі власної над ним верховлади.

Супроти того вся робота коло розвитку руского народу на Галицькій Русі спадає на рускі політичні табори. І не лише робота, але також боротьба о політичні умовини, серед яких та робота могла б без перепони поступити в перед і видавати хосенні добуски.

Сій праці і борсьбі обіцяє автор наведеної статі — ски й присвятити слідуєчу статью, яку подамо знов, скоро лише появить ся.

Огляд часописий.

(Проф. Погодін про галицьких москвофілів).

Дуже цікаву характеристику галицького москвофільства подає проф. А. Погодін в часописи „Москов. Еженедельник“:

„Москвофіли дивлять ся на Росію, і звідти сподівають ся помочи й піддержки. І се їх бажанє запомаги таке велике, що они не розбирають, звідки йде запомога і, кажучи про своє спорідненє з російским народом, кидають ся в обійми кожного, хто звертає увагу на їх жалоби. Всі ті галицько-руські і т. п. товариства не стілько чинять добродійства, скілько шкодять і розпалюють пристрасти. На економічному житю руского народу в Галичині се відбилося дуже тяжкими наслідками: на протязі довгих літ „москвофільство“ панувало неподільно, привчаючи народ до думки, що доходити світла й багатства самостійною працею, власне кажучи, нема чого, бо прийдуть москалі і дадуть усе, що треба. Они малювали в яскравих красках „благоденствіє“ селян у Росії і виховували в своїх селянах не охоту до самостійности, а ненависть до всіх: до Поляків, Жидів... Але творчих сил у них не було, і они не могли прищепити їх народови, бо самі они мали діло не з творчими, поступовими живлами Росії, але знаходили поживу й опору в реакції. Інституції сеї партії, які поглинули

положили ся до ліжка і, коли наговорив децю мойому господареві, вахмайстрові, застав я в глибокий сон. Від довгого часу я так вже не спав.

Над ранком пробудив ся я, підвів я скоро і перші годани минали мені дуже поволи. Я поспідав, наговорив ся, ходив гет і назад, кинув оком на книжки мойого господаря і вкінци донесено мені, що хтось має прийти.

Появив ся ввічливий офіцер, щоби подати мені вістку про мойого батька і сказав мені, що в Новарі є від нього до мене лист і що сейчас його мені доручать. Я був йому дуже вдячний за сю чемність.

Минуло кілька годин, що були для мене вчистою. Вкінци дістав я лист до рук.

Ах, як велика була моя радість, коли я побачив знов любі черти письма! Яка радість оволоділа мною, коли я почув, що моя мати, моя найліпша мати була в живих! що також живють оба братя і старші сестри! Ах, молодша, моя Марійка, що вступила до монастиря „Благовіщенє“, про що я одержав вістку в тюрмі, умерла тому девять місяців!

Се є солодке чувство, коли я вірю, що завдячую мою свободу всім тим, що любили мене й посвятили ся Богови за мене, особливо сестричці, що померла з доказами найбільшої побожности. Нехай Господь заплатить їй за весь біль, який терпіла вона задля мене!

Минали дві. Та дозвіл на візд з Новари не приходив. Вкінци рано 16. вересня одержав я його і від тепер був я свободний від нагляду карабінерів. Ах, від кількох се літ не лучало се

величезні суми, справляють пригноблюче вражінє: Ставропігія, яка ествує більш 300 років, доси не мала часу видати печатного звіту про те, куди видавала гроші, а всі мої заходи довідатись, який в неї бюджет, розбивались об мури неохоти до прилюдности. І куди не повернеш ся серед інституцій старорускої партії, скрізь почуваш руїну, хаос, брак оповіщєнь з видатків сум, які булиб усім доступні, як се бачимо в українських інституціях. І жалоби та наріканя без кінця: де вже нам, — адже нам не дають грошей ні Поляки ні Німці (обвинуваченє, яке без усякої підстави висловлюють проти Українців). Зайдеш до Ставропігії, кажуть: ось тут була колись найбільша печатня у Львові, а тепер в кождим роком печатають книжок усе менше та менше. Музей Ставропігії складає ся з двох кімнат, і на всі запитуваня, що в ньому є цікавого, соромливо відповідають, що цікавого тут, в дійности, нема нічого, і, здаєть ся, — се правда. В бурсі страшенний смрід, все запушено; в народньому домі імені Качковського хвалять ся тим, що за дві корони (80 коп.) члени дістають 12 книжок на рік, але книжки сеї ні по своєму розміру, ні по вигляду (не кажу вже про зміст) не варті й сих грошей. Я не хотів би, щоб у моему описі тих відпосил побачили яку-небудь тенденційність. Але за тих кілька днів, коли я багачко разів говорив з представниками сеї партії, я чув тільки жалі й просьби, звернені до російского громадянства або до тих єго партій (не розбираючи, до кого), які захочуть помогти“.

„Так не живуть партії, здібні до життя, які опирають ся на народ. Таких жалоб не чувш від Чехів або від Українців“.

Найбільш характерстичне те, що слова ті походять від чоловіка що ще недавно, на сторінках сего самого „Моск. Ежен.“, писав про москвофілів прихильно. Тепер же, поїхавши до Галичини і побачивши на власні очи всі тамешні відносини, переконав ся, що москвофільство справді ні більше ні менше як „труп і призрак“, як писав колись Тургенєв в листі до Драгоманова. Зовсім инакше вражінє зробили на проф. Погодина в Галичині Українці та їх інституції. Переказавши коротко про поступ Українців на полі культурно-просвітної та економічної діяльности, проф. Погодін замічає:

„Почуваш скрізь кипуче житє, бачиш, що люди обєднані ідейно для спільної роботи і звикли рахувати тільки на самих себе, а се головна основа діяльности“.

Після сего буде вовеім зрозуміло, чому то недавно „Галичанін“ виступив з явним доносом на проф. Погодина

мені йти без варті там, де мені подобаєть ся!

Я одержав трохи гроша, прийняв відвідини знакомого мойого батька і відїхав коло третьої години по полудни. Товаришами подорожі були: два женциана, купець, рятівник і двоє молодих маларів, з яких один був глухонімий. Маларі вертали з Риму і мені було приємно почути, що вони знали родину Марончеллі-го. Се так приємно з ким будь говорити про тих, котрих ми любимо, а ще коли вони для нас не є рівдодушні!

У Верчеллі ми переночували. Настав щасливий день, 17. вересня. Ми продовжали нашу подорож. Ах, як поволи йдуть вози! Аж вечером приїхали ми до Турину.

Хто може описати радість мойого серця і радість любих для мене сердець, коли я побачив знов й обняв батька, матір і братів?... Моєї любі сестри, Осипи, не було; обовязки задержали її в Кієрі; та коли вона дізнала ся про мое щастє, вибрала ся вона на кілька днів домів. Коли мене знов звернено п'ятьом дорогам предметам моєї віжної любови, був я найбільше щасливим з поміж людей!

Ах, за всі минулі болі, за радість теперішню, як за кожде щастє й нещастє, яке для мене держить будучність, дякую Провидію, в якого руках люди й річи є чудними орудіями, чи то за їх волю, чи без; їх уміє Провидіє ужити до цілий гідних!

Допись з Самбора*).

(О руску гімназію в Самборі).

Добігає десяток літ, як мешканці повітів самбірського, старосамбірського, турчаньского, рудецкого і других сумежних стали домагатись отвореня рускої гімназії в Самборі, яко в осередку сеї часті Підгір'я.

Від р. 1900 ворупить ся справа уми всіх Русинів, чого доказом суть численні резолюції висказувані тисячами представителів. Справа основаня рускої гімназії в Самборі сталась вже так загальною і так пекучою, що з жадаєм сим повинні числити ся також міродатні чинивни.

В наслідок ухвали зборів, скликаних в справі гімназії р. 1900 в Самборі внесено петицію, заосмотрену ухвалами рад громадских і покриту тисячами підписів до в. сойму, однак лишилась без відповіді.

В році 1905 поновляють Русини згаданих повітів сю справу, вносять поновно прошенє, заосмотрене ще більшою скількостію підписів і попере датами урядовими фреквенції Русинів в гімназії самбірській зіставленими від року 1908. Прошенє се залагодив вел. сойм відмовно.

Третий раз вносять Русини петицію в р. 1907, а збори представителів п'ятьох повітів висилають депутацію до Експ. намісника з представленє дотеперішних змагань і потреб інтересованих повітів. Петицію сю залагодив в. сойм відмовно.

Вказаний хід старань о руску гімназію в Самборі через 9 літ дає наглядний доказ, що є впливом глибоко відчуті потреби, коли мимо трактатно поновлених безуспішних домагань, забігів і старань не зражають ся Русини і на зборах, скликаних в осени р. 1908 і Товариства педагогічного 1909 видвигають єї, наново в надії що чей за четвертим разом зможуть допроситись отвореня своєї гімназії, котрої так горячо бажають.

Пригляньмо ся тепер числу населеня, згаданих повітів:

Повіт Самбір 103 громад	96.215 мешканців:
„ Ст. Самбір 56	56.859
„ Турка 74	71.057
„ Рудки 73	70.440
Разом: 306	294.571

не вчисляючи громад других сумежних повітів.

Згадані повіти числять 75.55% населеня руского, 14.70% польского і 8.75% жидівского, тож число населеня оправдує в цілости право домагати ся рускої гімназії.

Рівнож неможливи був би заміт, що руска гімназія в Самборі не мала би відповідної фреквенції, чого доказом є виказ стану фреквенції за 11 літ, зіставлений на підставі урядових звітів Дирекції гімназії самбірської і то учеників класифікованих з кінцем кожного шкільного року. Запримітти треба, що в тягу кожного року відпало від 5 до 10% учеників записаних з початком року, особливо в низших класах. Много учеників, особливо з рускої школи вправ записуєсь до рускої гімназії в Перемишлі задля недостачі такої в Самборі.

Рік:	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	=	Разом
1898	40	26	20	22	27	15	9	12	=	181
1899	24	38	28	23	18	25	9	11	=	176
1900	30	28	31	27	20	14	19	9	=	178
1902	40	26	18	24	23	16	19	12	=	178
1903	37	37	19	21	19	16	12	17	=	178
1904	50	37	37	21	19	16	14	14	=	188
1905	70	46	41	35	21	19	19	11	=	262
1906	62	54	39	31	29	19	17	17	=	268

в 1907 і 1908 росте число, а в 1909 році упадає

1909	35	48	32	36	26	24	20	17	=	238
------	----	----	----	----	----	----	----	----	---	-----

Зауважати годить ся, що теперішня гімназія польска в Самборі числить 21 відділів а 770 класифікованих учеників і є вже переповнена.

Поданє зіставленє виказує наглядно, що фреквенція рускої гімназії в Самборі є запов-

*) Ся статья надіслана нам позавчєра не могла бути скорше поміщена задля недостатку місця. — Ред.

нена, хочай би ми лише вносили на підставі поданих чисел, однак досвід учить, що з отворенням рускої гімназії фреквенція зможеть в двоє або в три і буде в силі витворити відразу навіть цілу гімназію.

З сего бачимо, що всі дані промовляють за отворенням рускої гімназії в Самборі, а населення очікує з нетерпелістю сповнення домагає підшошуваних від 10 літ.

Політичний огляд.

Заграниця.

Новий перекій регент Ассад-ель-Мільк, як доносять заграничні часописи, обняв опікунче правління лише тимчасово, аж до повороту князя Ціль ес Сультанеса, якого попирає особливо Англія. Про Ассада ель-Мільки висказався свого часу вельми прихильно брат перського посла в Парижі, а останній прозидент перського парламенту Ізмаїл-Хам. Яко найстарший член пануючого роду Каджарів (він має тепер 65 літ) посідає через те Ассадель-Мільк моральну повагу і хоч не має політичної минувшини, бо був лише міністром скарбу, товаришав він заєдно шахом Ілаф-Едінови в его подорожах по Європі, а крім сего був дорадником его сина, а номершого шаха Мусафер-Едіна. Обурений протиконституційними змаганнями шаха Магомета Алї, уступив він зовсім з політичної видівні і хоч попередний шах кілька разів взивав его до себе, він не услухав его і станув доперва тепер на чолі держави яко опікун малолітнього шаха.

З Тегерану доносять, що кабінет помалу доповнюєся новими міністрами. І так міністром скарбу став Мустафа-ель-Мемалек, міністром справедливости князь Фірмон Фірма. Шефом поліції в Тегерані зівстав Ефраїм Саїд, якого першою задачею буде покаранє робітників і зворот заробованих річий. Він хоче утворити в Кавказі, перських козаків і бахтиярів відділ поліції з 900 людей, щоби звільнити війско від поліційної служби. В перськ заграничнім дипломатичнім тілі не наступлять ніякі зміни, бо заграничні перські послы були без виїмки ворогами попередного шаха і виступали в обороні конституції.

Турецка нота в справі Крети, яко відповідь на спільну ноту опікунчих держав вистосована в вельми рішучім тоні, стає доказом, що положенє погіршило ся значно. Порта заявляє, що не стерпить довше відокремлення Крети, що она не може вдоволяти ся номінальним правлінням та що її терпелівість вже вичерпала ся. В тій цілі хоче Туреччина боронити своєї народної честі після власного уподобаня. Така бесіда нагадує звичайні бесіди перед виданєм ультиматум, після переведеня всіх воєнних приготувань. І дійсно тесалійська границя сильно обсаджена турецким війском. А що цікавіше, молодотурки постарали ся вже о те, що всі народности в отоманській державі погодили ся, поробивши їм значні уступки.

Наче грім в ясного неба розійшла ся вість про упадок французского кабінету Клемансо. Ще в останніх днях мав він при своїх пропозиціях значну більшість і в своїй бесіді проти Жореса і щораз то більше радикальних социал-демократів був цілковито певний своєї побіди, тим більше, що з весною при нових виборах до парламенту грозить радикальним горожанським партіям велика небезпека зі сторони социал-демократів і ріжних революціонерів. Не бояв ся сего Клемансо, маючи за собою так значну більшість. Тимчасом она его нагло покинула. Палата не згодила ся на те, щоби в справі вотум довірячи недовіря для правительства голосувати наперед над першим та тим самим та дала ему вотум недовіря. На те подав ся Клемансо о відставку. Безпосередною причиною его уступлення мали бути наради над звітом в справі скандальних надужит в маринарці, також впровадженє презенційної ліста, то є виплата диєт лише послам вписаним правильно на неї. Але мабуть не хотів Клемансо чекати на поражене при виборах і тому тепер легко вивинув ся.

Просимо відговити передплату.

Новинки.

— Календар. В суботу: руско-кат.: Св. Ефримиї муч. римо-кат.: Христини муч. — В неділю: руско-кат.: Прокла; римо-кат.: Якова ап.

— Про дарунок д. К. Паньківського київській „Просвіті“ пише „Рада“: Недавно в нашій часописи подано звістку про щедре пожертвованє київській „Просвіті“: д. Кость Паньківський зі Львова прислав 1000 рублів на справи тов. а. Сей факт приємний для нас не тільки само по собі, не тому тільки, що бідна на гроші наша „Просвіта“ могла ме ширше провадити свою роботу і виконати ті свої наміри, які спиняла доси недостача грошей; приємно нам, що ся жертва прийшла власне з галицької України; не можна сказати, щоби там не було таких справ великої ваги, на які зараз не треба було грошей; навпаки, Галичина — країна дуже вбога, тепер она переживає велике напруженє усіх своїх сил в національно-культурній та економічній роботі і кожда копійка там має своє значіє. До останнього часу на Галичину спадав ще татар національної роботи за всю Соборну Україну і не диво, що туди йшла підмога, інтелектуальна і матеріальна з України російської і безперечно, ся поміч стала у свій час дуже у пригоді нашим галицьким землякам. Тепер Галичина починає відплачувати нам і матеріальними коштами; наприклад, — присилаючи гроші на пам'ятник Шевченкови в Києві і хоч у неї самої ще безліч дірок, які треба латати й латати без кінця, оден з видатніших галицьких діячів жертвує нашій київській „Просвіті“ таку суму, якої не спроміг ся пожертвувати їй доси ніхто з наших людей у Росії. Се показує, що Галичина досягла вже високої степені розуміння української національної справи, як справи одного народу, духовне житє котрого не можуть роздлати ніякі державні кордони. Разом із тим се доказ певного зміцненя культурних сил Галичини, котра може вже замагагати й молодим національним інституціям України російської. Сам д. К. Паньківський — людина з великими заслугами перед рідним краєм. Нема і не було, здає ся, ні одної поважнішої національної і культурно економічної справи в Галичині, в якій би він не брав участі і тепер він стоїть на чолі такої поважної інституції як „Крав. Союз кредитовий“, а також є членом відділів багатьох інституцій та товариств. Він віддає на службу рідному краю не тільки свої інтелектуальні сили, свою надзвичайну енергію і працьовитість, але чимало допомагає справі своїми матеріальними жертвами. Київська „Просвіта“ дістала вже раніше від него в дар гарну бібліотеку на 1.500 томів і знала чимало ріжних послуг з его боку, за що загальні збори 19. мая сего року одностайно обібрали его почесним членом товариства. Останнє его пожертвованє тисячі рублів матиме особливу вагу для нашої „Просвіти“, котра на кождім кроці в своїх заходах спинялась і спиняє ся перед недостачею засобів. Д-ї К. Паньківський подав дуже гарний доказ щирої прихильности до просвітної справи на нашій Україні і сим він може служити прикладом для наших земляків, на байдужість яких до себе київська „Просвіта“ справедливо раз у раз нарікає. — Д. Д.

— Станіславівська „Доставка“ отворила в Стрию склад всіх церковних приборів при „Сокольскім Базарі“ ул. 3. мая.

— Приватна руска гімназія в Городенці. Філія „Руского Товариства педагогічного“ в Городенці отворила з днем 15. с. м. приготувавший курс для учеників, котрі хотіли би по шкільних Фериах приступити до приватної рускої гімназії в Городенці. На той курс зголосило ся 55 учеників. Управителем курсу є п. Козанкевич, учитель в Городенці учителями п. Богусевич, студент III року прав, і п. Докторук, студент VIII клася гімназійної в Коломиї. Наука тривє в шо дия від годивни 8. до 11. зглядно 12. рано. Є надія, пишуть з Городенки, що з того числа перейде до гімназії що найменше 45 до 47, а коли до сего додати ще тих, котрі не потребують тепер приготування ся до іспиту, бо або вже зложили его в Коломиї перед фериама, або приготувають ся самі дома — або вкінці покінчили вже приготувавший курси пр. в Коломиї, а котрих числити можна ще на 15, то перша клася гімназійна в Городенці числитиме поверх 60 учеників. Тому заявляємо всім інтересованим, котрі недовірили відносять ся до сеї справи, що приватна руска гімназія в Городенці по фериах рішучо буде отворена. — Рівночасно філія „Руского Товариства педагогічного“ в Городенці отворить разом з приватною гімназією з днем 1. в-ресня с. р. також окремиї приватний курс для дівчат з обсягом науки першої клася гімназійної, коли їх зголосить ся що найменше 20. В тій цілі виключно на бажанє родичів з Серафинець, сусідного села, заряджено вже записи. Зголосило ся до тепер 10 самих лише се-

рафинецьких дівчат. З уваги на те записи треба три муть до 1. серпня с. р. Вислід вписів рішати, чи дівоча гімназія буде. Пізнійші зголошеня впливають на сю, так важну справу, дуже некорисно. Так хлопців до гімназії мужескої, як також дівчат до гімназії дівочої приймає ся без огляду на релігію або народність.

— Де ми живемо? З Косівщини пишуть нам: Була недавно згадка в „Руслані“, що жандарм схопив „крайного“ Гуцула і заскаржив его до суду о провину з §. 312 з. к. Суд увільнив гуцула. Жандарм заскаржив до староства, бо там надія на фамозний Prügelpatent. Ту якийсь „секретар“, здаєсь, добувший становиско за „заслуги“ таких скарг, тягає невинного Гуцула зі свідками кілька разів, а по невадлім передає сеї „злочин“ комісареві Chądzińsk-ому. Сей звиває гуцула до urzędu gm. w Perechrestnem, наказує вїтам, котрим звиває передає, щоби гуцул прийшов до уряду гром. в Стебнім, а сам приїздить до уряду гром. в Довгополи, де его гуцул случайно захоплює по цілоденній мандрівці. Комісар „Ферує“ сидиач на фірі на гуцула вурок: „засуджую тебе на 2½ доби арешту або на 25 К, як мавиш звідки заплатити“. „Я не винен кличу ся на свідки“. — „Мені твоїх свідків не потрібно, я вірю моїм свідкам, писареві і Дудеві Крумгольови“. — „Прощу о вирок на пишмі“. — „Дістанеш і можеш собі до намисництва рекурсе подавати“ — уриває з книжками комісар діяльог з гуцулом. Напровадивши сїю подію, я в праві спитати, де ми живем? Коли позволим собі так по собі їздити, то недовгий час, то наші „братя“ дадуть нам почути не тільки вагу Prügelpatent у з 1854 р., але й нашим негикальним послам, як се зробив сими днями „братанок“ Мадяр з послом Novoselo, котрого покарав 14-дневим арештом.

Ось в тій хвили приносить мені свідомий гуцул wezwanie с. k. starostwa w Kosowie з 30. VI. 1909 ч. 13355 на день 7. липня о 9 годині рано — з тим: „Я, татку не піду, бо то наше сьвято, най заплачу кару“. Гуцул дістав поновне визванє, щоби дия 19. lipca h. r. o godz. 9 przed południem pod zagrożeniem grzywny 20 K zgłosić się 19/7 понеділок а Довгополе від Косова на Ясенів віддалене 45 клм., на Кути 50 клм. тож гуцул мусів би в неділю підчас богослуженя рушити з дому, бо поночи бійно їти — через вочвию prezesa rady parodowej. О се скаргу до намисництва. Надто вже визбитковують тих Гуцулів. Довгополе 2. липня 1909. I. Попель парох.

— Кому вірити? Gaz. Nar. доносить з Відня, що цісар не ршив ще справи засуду на смерть М. Стівинського, та що „Діло“ на власнім дроті сфабрикувало телеграму з Відня про заміну кару смерти Січ-ого на 20 літ тяжкої вязниці.

— Свобода українського слова в Росії. В селі Пиляві (винницький повіт) написав церковний дяк безіменний донос на правосл. свьященника, „що виголошує в церкві проповіді українською мовою, незрозумілою (?) для людю“ і домагає ся, щоби він проповідував по московськи. Дальше називає сего свьященника „сепаратистом“, а его діяльність на селі „вельми небезпечною“. Власти духовні на основі сего доносу видали розпорядок, щоби сеї свьященник залишив свою „пикідну діяльність“.

— Житєпись Шевченкову, видану українським видавництвом „Час“, котру заборонювано розповсюджувати в Полтавщині в підмогую повітових земських комітетів (дохід призначений на пам'ятник Шевченкови), дозволив тепер продавати полтавський губернатор. — З иншого боку знов звідають, що куратор наукового округа заборонив земским бібліотекам людским мати у себе сю житєпись, хоч она перейшла цензуру і нічого небезпечного в ній не добачено.

— Яка буде решта літа? Сего річне літо не дуже людей вдоволяє. Спека, градові бурі, а тепер знов дощі через міру і кождий рад би знати, яка буде решта літа. Відповісти на се питає хоче звисний німецький метеоролог Петерман. За підставу свого обчислення звяв він відношенє початку літа, то є місяць червень до властивого літа, себто до дня і серпня, користуючись зібраними обсерваціями, головно 133 літ Петерман дійшов до таких висновків: Показав ся дефіцит опадів, котрий має виривати ся в липні і в серпні, і тому будемо мати багато дощів. Вириванє опадів може наступити при теплім і погіднім стані воздуха при помочи сильних але перемінаючих дощів. Що до тепла то Петерман заповідає, що в другій половині липня настане температура властивого літа, а в серпні буде горячо більше ніж нормально. Отже коли ті обчислення здійснять ся, то будемо ще пріти як в лазні.

— Огні. В Гаврилівці коло Надвірної згоріла оводі два селянські господарства вартости 8.600 К. Шкода була обезвечена. — В Базаринцях, збаразного повіта, знищив огонь шість загород. Огонь мав бути підложений.

— Галицькі Русини в Холмщині. Kuryer Warszawski пише ось що: „В науковім окрузі варшавськім находять ся в державній службі православні Русини, родом з Галичини, спроваджені

на учителів в Холмщині за часів куратора Анухтіна, в тій надії, що ті учителі причинять ся до змосковцень холмських Русинів та до піднесення між ними основ російської державности. Як ті учителі сповняли своє посланництво, не знати але від давна они домагали ся признанієм всяких прав службових в Королівстві польським на рівні з Росіянами. Тепер міністерство просвіти повідомило куратора научного округу, що галицькі Русини, хотій є православними і прийняли російське підданство, не можуть мати таких прав, які признано лише корінним Росіянам. — Котюзі по заслузі!

— Нове убийство у Львові. При ул. Смоцій ч. 7. у Львові найдено вчера в замкненім мешканю розкладаючого ся трупа 70-літнього купця Шнапіка. Труп так був вже зігнив, що аж плавав між червою. Лікарі найшли на трупі сліди ран і подіравлену сорочку, з чого вносять, що Шнапіка хтось убив. Злочинець міг дістати ся лише через отворену горішню часть вікна, бо двері були замкнені. Жінка Шнапіка виїхала перед тижнем до кривих в Бродях і лишила мужа здорового. І колиб не була вчера повернула, то труп був би дальше лежав.

— Утрудненя для емігрантів. З Нового Йорку доносять, що тамошні еміграційні власти підвищили квоту вимагану від кожного емігранта, висїдаючого в Нью-Йорку, з 5 доларів (25 К) на 25 доларів (125 К). Відносять ся то до всіх пасажирів, прибуваючих до Америки на довший або короткий час. Богато емігрантів, котрі не могли виказати ся, що мають готівкою 125 К, не дістало дозволу висїсти на сушу і мусіло вертати до Європи.

— Поміч поліційних псів. Перед кількома днями в Бельську убито та ограблено тамошнього адвоката д-ра Гальбрайха в его власнім мешканю. Жандармерія не могла ніяк попасти на слід винувника злочину, а допомогли їй в тій задачі поліційні пси, витресовані на заграничний спосіб до слідження злочинців. Показало ся, що адвоката Гальбрайха убив бувший писар прийнятий до его канцелярії перед кількома літами а видалений недавно з причини якихсь непорозумінь. Видалений писар постановив на адвоката пімстити ся, а месть свою виконав оводі, користаючи з неспрсутности жінки адвоката, котра з синком виїхала до родичів в Чехах. Одного вечера, коли др. Гальбрайх сидів в кавярні, писар, знаючи добре розклад мешканя, закрив ся до его спальні, а коли др. Гальбрайх вернув пізно до дому і заснув, злочинець розторопив ему голову каменем, а потім ще додусив его шнуром. Забравши, що було під рукою, отже годинник і пуларес з грішми, сховав ся в підземний канал. На третій день відкрили его там поліційні пси.

Оповідки.

— З Руского дівочого інститута в Перемишлі. Пригадуєть тям родичам і спікунам, що хочуть помістити свої доньки в Рускім інституті для дівчат в Перемишлі, щоби письменні зголошеня надіслати під адресою управи інститута виїдалше до 15. серпня с. р., бо по скомплетованю ліцея число пенсіонерок вже усталене так, що ніяк не буде мож углядити пізнійших зголошень. Також повідомляє ся, що поври ліцей будуть отворені в інституті з початком шкільного року доповняючи курси: 1) курс до клясичної гімназії, який після плану науки розложеного на два роки, приспособить укінчені ліцеантки до іспиту зрілости в ц. к. гімназії; 2) однорічний курс торговельно бухгалтерийний. Оплата за удержанє на тих курсах та сама, що для ліцеанток, за науку же платять ся окремо, а висота сеї оплати буде зависима від числа зголошевих кандидаток.

— Народний фестин відбуде ся дня 25. липня в неділю по полудни в Єрмаківці (пов. Борщів), на Леваді. Фестин уряджує місцеве товариство „Сокіл“. Дохід на будову дому читальні „Просвіти“ в Єрмаківці. Вступ для інтелігентів 50 с, для селян 30 с, для селянок 20 с, а для дітей 10 с. Програма дуже богата. Музика зі Скали. В разі непогоди фестин відбуде ся в слідуючу неділю с. е. 1. серпня.

— З пошти. З днем 1. серпня буде отворений новий поштовий уряд в Майдані граничним з о сідком в присілку Сьв. Йсиф. До сего почт. уряду будуть належати ще Боднарівка, Сеніска і Гороспа. — Пчотова складниця буде отворена з днем 1. серпня в Ваневичах коло Самбора.

— Конкурс. Виділ філії Руского Товариства педагогічного в Жовкві розписує конкурс на привлять 30 питомців до бурси Товариства на р. шк. 1909/10. Услівя принята: 1) Батько мусить бути членом Руского Тов-а педагогічного. 2) Кождий питомець мусить бути зовсім здоровий, що потвердять оглядини лікарські з початком шкільного року. 3) Батько обовязує ся платити згори 20 К місячно. Пильним і біднійшим ученикам може бути оплата трохи знижена. Дальше має зложити тимчасово на пране біля 3 К, 2 К на інвентар і 1 К на бібліотеку бурсацку. 4) Ученик

має мати 4 пар біля, 4 простирала, 3 ручки, колдру або коцик і подушку, сінник 1 м 90 см. довгий а 1 м широкий. Поданя слати до Виділу філії Руского Тов-а педагогічного (люкаль „Віри“) найдалше до кінця липня с. р.

Виділ філії Руского Тов-а педагогічного в Жовкві розписує конкурс на настоятеля бурси. Настоятель дістає помешканє і харч а крім того може мати лишне платну лекцію з II. кл. гімназьяльної. Обовязком настоятеля буде надзир учеників і веденє рахунків бурси. Близіші інформації може подати Виділ філії Руского Тов-а педагогічного в Жовкві. — Від Виділу.

Телеграми

з дня 23. липня.

Ля Паз. Аргентайське посольство виїхало з Болівії.

Відень. Доси ще не відомо, чи король Едвард відвідає пісари в Ішлю.

Триєст. Триєстеньский сойм отворено вчера. Пос. Рибар і тов. внесли інтерпеляцію в справі неділішого нещасливого випадку при перегонах наколесників і зажадали від намісництва строного слідства. Підчас відчитуваня інтерпеляції настав на галерії крик, підчас якого президент сойму зі старшиньства замкнув засіданє.

Капо д'Істрия. Вчера отворено істрийский сойм. Про день другого засіданя дістануть послі письменне повідомленє.

Тартарів. Помер ту доцент львівського університету, звісний дентист др. Андрей Гонька в 52. р. житя.

Конкурс.

Виділ тов-а „Руский Інститут для двчат“ в Перемишлі оголошує отсим конкурс на посади учительок, або учителів в ліцею з правами державних шкіл, які є до обсаджєня з початком шкільного року 1909/10. Петентки мають виказати ся кваліфікаційним ліцеяльним свідочтвом або для середних шкіл з якоїнебудь групи. Зголошеня на адресу Заряду Інститута приймає ся найдалше до 15. серпня с. р. Перемишль 16. липня 1909. За Виділ Інститута: о. Митрат Мирон Подольський, предсідатель. Іван Мануляк, секретар. 69 1—3)

Др. Богдан Барвіньский:

Зїзд галицького князя Данила з угорским королем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналїза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Ціна 10 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрийского безкоролїва). Львів 1903. 8° ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигимонт Кейстutowич, великий князь Литовско-русский. Історична монографія. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewiczka a історичні висновки д-ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причини. Розвідки, замітки і матеріали до історії України-Руси. І. Жовква 1908. мал. 8° ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвиток імені українсько-русского народу. Львів, мал. 8° ст. 41. Ціна 40 с.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

„Przegląd Krajowy“

dwutygodnik polityczny, społeczno-ekonomiczny i literacki o kierunku demokratyczno-krajowym, poświęcony przedewszystkiem sprawom kulturalnym Ukrainy.

Передплата „Przegląd-у Krajowego“ вносять в Галичині: річно 18 К, піврічно 9 К, чвертьрічно 4 К 50 с.

Адреса Редакції і адміністрації: Київ, Фундуклівська ч. 10, м. 14.

РУСИНИ! Жадайте у всіх трафіках, торговлях і крамницях лише туток і паперців з першої галицько-русской фабрики Евгена Білінського в Збаражі.

З доходу сеї фабрики йде 35% на будову церкви в Сеняві, 10% на школи і бурси тов. педагогічного, а 5% на сироти і вдови по священиках.

Держім ся покликую:

Свій до свого!

Телефон 788. — Конто щадницї поштової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечєнь

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпечєня будинків, збіжа і знарядів господарських, від шкід огне-вих під корисними услівями,

числить умірковані премії за обезпечєня,

ліквідує шкоди безпроволочно по жарі,

уділяє обезпечєним членам з річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк красвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ошадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові. Інформації до обезпечєнь уділяють агенції „Дністра“.

Зголшєня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де ще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12. 1908 вносять: Фонд резервовий і резерва премій К 1,865,540—; инші фонди К 458,564—; разом К 2,324,104—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—3.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станиславова	5:45	—	—	—	—
Коломні	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10*
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	*20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30Г	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Піззамче:					
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	11:19	—	9:39
Винник	8:07	—	11:19	3:26	9:39
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Гашева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станиславова	—	—	2:50	—	—
Коломні	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	6:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рави рускої	6:14	11:05	—	—	11:35B
Янова	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50Г	8:48B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
З Піззамча:					
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	7:13	—	2:52	—
Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Посіпні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі і свята від 10/6 до 12/6. А) Лише в неділі і свята від 1/7 до 31/8. — Б) Лише в неділі і свята від 1/6 до 30/8. — В) В неділі і свята а від 1/6 до 30/8 щодень. — Г) Щоденно від 1/7 до 31/8. — 3) Лише в неділі.